

Једна од првих ствари које се науче у послу историчара јесте та да је профета веома ризична професија, обично осуђена на неуспех. То функционише само са правилима библијских пророка, који се нису обавезали указивањем на датум остварења својих предвиђања, нису се осећали обавезним да положе рачуне за њихово неиспуњавање. Они који чекају близу 2000 година да се остваре предвиђања о Апокалипси, још увек се нису договорили о томе ког датума ће почети последња битка Армагедон, тако да је поверење у њих и даље на снази.

Не догађа се исто са оним пророчанствима која се формулишу за одређени датум, укључујући ту и изборна обећања, мада нисам сигуран да их треба укључити међу пророчанства, јер није доказано да у њих верују чак ни они који их изнесу. Што се тиче књижевности предвиђања, довољно је прегледати бескрајно дугу сагу предсказања о судбини будућег човечанства која је започела 1771, књигом Луис-Себастијана Мерсијеа *L'an d'aux mille quatre cent quarante*

, који је поздрављао тај датум као “узвишену и поштовања достојну годину”, која би требало да “донесе срећу на Земљу”. Или (да би узели ближа предвиђања, и изражена са више ауторитета од једног романописца), наивну

Репортажу из XX

I

века

Василева и Гушчева, која нам је шездесетих година говорила о “садашњости и будућности совјетске науке и технике”, у интервјуима са научницима који су предвиђали да ће XXI век бити “златни век обиља”, уз велике жетве које ће свршити са глађу, у тренуцима када ће бити могуће лако изазвати “снежне падавине у зиму и кишу у лето”. Чак су најављивали врхунске и конкретне проналаске, као онај да ће у новогодишњој ноћи 2000-те, Московљани моћи да уживају у вештачком сунцу, које ће човек створити на висини о 20 км, уз додатну корист од угљен диоксида који настаје при ватри, и са кишом ће падати на земљу “што ће бити драгоцено ђубриво за поља”.

Најнеразумнија од свих пророчанстава обично су она која доносе глобалне прогнозе о еволуцији друштава. Најжалосније које сам прочитао у последње време јесте оно из књиге *Climate War* од Gwynne Dyer, која доноси језива предвиђања за 2045. годину.

Према Дуеру, Европска Унија ће се распасти 2036, због проблема емиграције људи из јужних ка северним земљама. Ове земље ће се бранити стварајући Северну Унију коју би чиниле Француска, земље Бенелукса, Скандинавија, Пољска и бивши поседи Хабсбурга(!) што би им омогућило да затворе своје границе како више не би примали бегунце из гладних земаља са Медитерана. Италија би се, јужно до Рима, распала у територију без закона. Пред лавином избеглица са севера Африке, као организована држава остала би једино Паданија, ограничена на северне области Апенинског полуострва. Она би се, заједно са Шпанијом и Турском, побринула да набави нуклеарно оружје с циљем да све три запрете својим суседима са севера, и да их натерају да са њима деле своје животне намирнице. Бесмисленост иде у такву крајност да ћу се овде уздржати од коментара.

Једна врста професионалних пророка која је успела да преживи пропаст својих предвиђања, а да није претрпела превелики губитак поверења, јесу економисти. Они су обавезни да предвиђају непосредну будућност, а понекад се чак обавежу одређујући датуме трајања својих предвиђања, али то обично поправе касније нудећи нам разложна објашњења о узроцима који образлажу зашто се није догодило оно што су најављивали.

Године 2003, Роџер Алкали, директор једне америчке фирме за инвестирање, тврдио је у својој књизи *The New Economy*, да је у последњим деценијама XX века свет започео “период великих иновација и ревитализације”, чији ће утицај осетити “најмање још једна генерација, а вероватно чак и дуже време”, што се по значају може поредити са другим великим историјским променама, као што је била Индустријска револуција.

Много тежи је био случај Алена Гринспена, који је у књизи *The Age of Turbulence*, објављеној 2007, поздрављао славу “света са глобалном капиталистичком економијом”, много више “флексибилном, отпорном, отвореном и са самоконтролом” него што је била прошла, те прогнозирао дугу етапу раста за САД и читав свет, ако се одрже либерални принципи поштовања приватног поседа и неуплитања државе у економију. Неколико месеци после изласка књиге, 6. августа 2007, American Home Mortgage, велика приватна фирма за хипотекарне кредите, прогласила је банкрот због пада цена на северно-америчком тржишту некретнинама, и започела је економска катастрофа без преседана, у току које ће финансијске институција притискати државу да интервенише како би их спасила од пропасти.

Изненађује одлучност којом је Гринспен изнео своја уверења о бриљантној будућности нерегулисаног капитализма коме је он сам допринео да узлети, када у његовој биографији (аутор Боб Вудворд), у делу о времену када је посећивао секту на чијем је

Слике из будућности

Пише: Жозеп Фонтана
субота, 06 јун 2009 18:38

челу била оловно тешка списатељица која се звала Ен Ранд, пише да је Гринспен имао проблема са својим компањонима “објективистима”, јер је држао да није могуће са сигурношћу доказати чак ни само његово постојање, због чега га је један његов компањон назвао Погребник. Да се доследније држао тих принципа, можда би допринео да милиони запослених са пет континената не изгубе своје радно место.

После ових разматрања, остаје ми само да изразим жељу да нас богови спасу пророка и да нас науче да будемо критичнији према изборним обећањима.

(Аутор је професор историје на Универзитету Помпеу Фабра у Барселони)

Превод: Бранислав Ђорђевић